

Luonnonvarakeskus

Viite Talousarvioasetus (254/2004) 66 i §

Asia **MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN KANNANOTTO
LUONNONVARAKESKUKSEN VUODEN 2015 TILINPÄÄTÖKSEEN**

Ministeriön kannanotto perustuu Luonnonvarakeskuksen (Luke) tilinpäätös vuodelta 2015 -asiakirjaan, Valtiontalouden tarkastusviraston (VTV) laatimaan tilintarkastuskertomukseen vuodelta 2015 sekä laitoksen toiminnasta saatuun muuhun informaatioon. Ministeriö on osana laitoksen tulosohjausprosessia seurannut Lukelle vuodelle 2015 annettujen tulostavoitteiden toteutumista neljässä tulospalaverissa. Kokoukset pidettiin MMM:n kansliapäällikön johdolla ja niihin osallistuivat tulosohjauksesta vastaavat MMM:n virkamiehet sekä Luken ylin johto.

Luken tilinpäätösasiakirja on laadittu talousarvioasetuksen mallin mukaisesti. Tilinpäätöksessä on esitetty riittävässä laajuudessa analyysia laitoksen toimintaa koskevista oleellisista asioista.

1. Arvio tuloksellisuuden kehityksestä ja asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

a) Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Vuosi 2015 oli Luken ensimmäinen toimintavuosi, jonka aikana uutta organisaatiota käynnistettiin ja vakiinnutettiin. Samaan aikaan Luken oli huolehdittava yhdistyneistä laitoksista siirtyneistä ydintehtävistä ja niihin liittyvien toimintojen jatkumisesta. Poikkeuksellinen tilanne huomioon ottaen yhteiskunnalliselle vaikuttavuudelle asetetut tavoitteet saavutettiin varsin hyvin. Tutkimustoiminnassa oltiin siirtymävaiheessa, jossa käynnissä oleva toiminta sulautettiin Luken strategiaa tavoitteita tukeviin ohjelmiin.

Luke laati vuoden 2015 aikana strategian, joka tukee hyvin hallinnonalan strategiaa tavoitteita. Strategian visio, missio ja tavoitteet rakentuvat biotalouden ympärille. Biotalous on nouseva tutkimusteema, jonka ministeriö toivoo näkyvän jatkossa entistä vahvemmin tutkimusrahoittajien painotuksissa.

Luke saavutti viranomais- ja asiantuntijapalveluille asetetut tavoitteet. Luke ja ministeriön välisissä keskusteluissa käytiin läpi laitoksen budjettirahoituksella toteutettavat viranomais- ja asiantuntijatehtävät ja sovittiin niiden priorisoinnista ja sopeuttamisesta vähenevän rahoituksen mukaisesti. Ministeriö on ollut yleisesti ottaen tyytyväinen Luken tarjoamiin viranomais- ja asiantuntijapalveluihin.

Tulostavoitteiden toteutumisen raportointi ei vastaa kaikilta osin tulossopimukseen kirjattuihin tavoitteisiin, mikä ei välttämättä tarkoita että tavoitteisiin ei olisi päästy. Tulossopimukseen kirjattujen yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteissa oli päällekkäisyyttä, mikä hankaloittaa raportointia ja tavoitteiden toteutumisen arviointia. Luke ei ole käyttänyt raportoinnissaan numeerista itsearviointia tulossopimuksessa edellytetyllä tavalla.

Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteenasettelua ja raportointia varten on otettu käyttöön uusia mittareita, joista ei kuitenkaan ole vielä vertailutietoa edellisiltä vuosilta. Uudet vaikuttavuusmittarit ovat kuitenkin ministeriön näkökulmasta erittäin tervetulleita.

b) Toiminnallinen tehokkuus

Luke joutui ensimmäisen toimintavuotensa aikana sopeutumaan budjettirahoituksen vähenemiseen ja rahoitusrakenteen voimakkaaseen muutokseen. Sopeuttamista varten oli laadittu yksityiskohtainen suunnitelma (talous- ja rakenneohjelma), jota on toteutettu määrätietoisesti ja johdonmukaisesti. Säästöissä päästiin hyvin tavoitteisiin ja henkilöstöön kohdistuvat vaikutukset pystyttiin pitämään ennakoitua pienempinä. Toimitilojen ja toimipaikkaverkoston tiivistämisen tavoitteet olivat vaativia, mutta ne saavutettiin erittäin hyvin. Toimipaikkaverkoston kehittämisen etenemistä voisi seuraavassa tilinpäätöksessä havainnollistaa yhteenvetotaulukon ja karttakuvion avulla.

Ulkopuolisen rahoituksen hankinnan tavoitteista jäätiin selvästi. Biotalouteen liittyvät teemat eivät näkyneet odotetulla tavalla tutkimusrahoittajien painopisteissä ja avatuissa rahoitushauissa. Vuoteen 2015 osui EU:n tutkimusrahoituksen ja rakennerahastokausien taitekohta, mikä osaltaan vaikeutti ulkopuolisen rahoituksen hankintaa. EU-rahoituksen hankintaa on tarpeen vahvistaa entisestään.

Ulkopuolisen rahoituksen lisääminen edellyttää osaamisen uudistamista ja vahvistamista, samoin kuin yhteistyön lisäämistä kansallisten ja kansainvälisten kumppaneiden kanssa. Näitä ovat mm. Lynet-laitokset ja muut tutkimuslaitokset, yliopistot ja korkeakoulut (KOTUMO-tavoitteiden mukaisesti) sekä yritykset ja elinkeinoelämä. Toiminnallista tehokkuuden parantamista on jatkettava johdonmukaisesti ja suunnitelmallisesti myös seuraavina vuosina.

c) Tuotokset ja laadunhallinta

Luke saavutti tavoitteensa julkaisutoiminnassa. Luken tieteellinen tutkimustoiminta on monilla osa-alueilla korkeatasoista ja kansainvälisesti arvostettua. Tutkimuslaitosten tuotosten raportointi painottuu perinteisesti tieteellisen toiminnan tuotoksiin. Luke on ottamassa käyttöön uusia tulos- ja tuotostittareita, jotka antavat entistä monipuolisemman kuvan laitoksen konkreettisista aikaansaannoksista. Tarkoituksena on seurata jatkossa entistä tarkemmin myös muiden kuin tieteellisen toiminnan tuotoksia, esim. tiedon ja teknologian vaihtoa, osaamisen soveltamista käytäntöön, uusia tuotteita ja palveluita, uutta liiketoimintaa sekä päätöksenteon tukea.

d) Henkisten voimavarojen hallinta

Tiukka taloudellinen tilanne ja sopeuttamissuunnitelmien toteutus näkyvät jossain määrin työtyytyväisyydessä, Luken ensimmäinen vuosi on ollut monella tavalla raskas. Työhyvinvoinnin turvaaminen ja osaamisen kehittäminen ovat seuraavien vuosien keskeisimpiä haasteita. Rajalliset mahdollisuudet rekrytoida uusia asiantuntijoita vaikeuttavat merkittävästi osaamisen vahvistamista.

2. Tuloksellisuusraportoinnin perusteiden asianmukaisuus ja kehittämistarpeet

Raportointiperusteet ovat pääosin asianmukaiset, raportointi on tuottanut ohjauksen kannalta keskeiset tiedot. Tulosohjauksessa asetettuja tavoitteita on tiivistetty ja selkeytetty uusimmassa tulossopimuksessa, mikä helpottanee raportointia jatkossa. Luken tulee käyttää jatkossa numeerista itsearviointia tavoitteiden toteutumisen raportoinnissa asteikolla 1 - 5.

VTV havaitsi tarkastuksessaan vain muutamia merkitykseltään vähäisiä virheitä tai puutteita. VTV:n tarkastuskertomuksen havaintojen perusteella ministeriö kehottaa Lukea

- kiinnittämään huomiota tase-erittelyjen tosittamiseen niin, että tase-erän saldo on vaivatta todettavissa tositteen liitteistä
- sisällyttämään maa- ja vesialueet käyttöomaisuuden seurantaan

- pyytämään niiden yhtiöiden osakkeista ja osuuksista ote osake- ja osuusrekistereistä, joiden osalta sellainen puuttuu
- kiinnittämään huomiota maksullisen toiminnan ja yhteisrahoitteisen toiminnan tuottojen ja kustannusten vastaavuuteen laskelmissa
- kiinnittämään huomiota asioiden hallinnoinnin ja menettelytapojen yhtenäistämiseen kirjanpitoyksikkötasolla sekä nimeämään henkilöt, jotka huolehtivat hajautettujen tehtävien osalta kirjanpitoyksikkökokonaisuudesta
- kiinnittämään huomiota asiatarkastuskontrolliin matkalaskujen asianmukaisuuden ja riittävän dokumentoinnin varmistamiseksi
- mainitsemaan tulotositteissa sopimusnumero tai muu yksilöivä tieto, jonka perusteella tulon perusteesta voidaan varmistua sekä
- ottamaan kustannuslaskentajärjestelmän määrittelytyössä huomioon Kieku-järjestelmään siirtyminen.

3. Ministeriön esitys viraston toimenpiteiksi tuloksellisuuden parantamiseksi

Vuoden 2015 tilinpäätöksen raportoinnin pohjalta ministeriö esittää, että Luonnonvarakeskuksen tulee toiminnan tuloksellisuuden ja tehokkuuden parantamiseksi

- jatkaa edelleen laitoksen toiminnan ja tehtävien sopeuttamista aleneviin budjettikehyksiin siten, että tulot ja menot ovat tasapainossa
- vahvistaa asiakaslähtöistä toimintatapaa sekä tiedon ja teknologian vaihtoa
- kehittää luonnonvaroja koskevan seurantatiedon hankintaa ja tuottamista yhteistyössä Lynet-laitosten kanssa sekä edistää tietojen yhteensopivuutta, yhteiskäyttöä ja saatavuutta uutta teknologiaa hyödyntäen
- tehostaa ja monipuolistaa ulkopuolisen rahoituksen hankintaa
- suunnitella viranomais- ja asiantuntijatehtävät siten, että ne yhdessä tutkimustoiminnan kanssa tuottavat nykyistä enemmän lisäarvoa
- pyrkiä maksullisessa toiminnassa täyteen kustannusvastaavuuteen
- vahvistaa laitoksen kansainvälistä profiilia ja kilpailukykyä sekä toimia aktiivisesti EU:n tutkimuspolitiikassa
- jatkaa toimipaikkaverkoston kehittämistä ja toimitilatehokkuuden parantamista suunnitelmien mukaisesti sekä
- kehittää ja uudistaa laitoksen osaamista toimintaympäristön muutosten mukaisesti ja strategisten päämäärien suuntaisesti.

4. Ministeriön omat toimenpiteet viraston tuloksellisuuden parantamiseksi

MMM kehittää Luonnonvarakeskuksen ja koko hallinnonalan tutkimuksen ja niihin liittyvien viranomais- ja asiantuntijatehtävien ohjausta hallinnonalan strategisten päämäärien mukaisesti, johon liittyy erityisesti:

- tulosohjausprosessin ja tulossopimusmallin kehittäminen edelleen tulostavoitteiden selkeyttämiseksi
- hallinnonalan strategiatyön johtaminen ja yhteensovittaminen
- Lynet –yhteenliittymän ohjaus ja toiminnan kehittäminen
- valtion roolin selkeyttäminen ja sääntelyn tarpeen arvioiminen geenivarojen suojelussa ja kestävässä hyödyntämisessä
- aktiivinen vaikuttaminen EU:n tutkimuspolitiikkaan (mm. Horisontti 2020 -puiteohjelman työohjelmiin ja seuraavan puiteohjelmakauden valmisteluun)
- aktiivinen vaikuttaminen strategisen tutkimuksen painopisteisiin ja valtioneuvoston tutkimus-, ennakointi-, arviointi- ja selvitystoiminnan suunnitelman sisältöihin sekä
- Luken kansainvälisen verkostoitumisen tukeminen erityisesti EU:n tutkimusfoorumeilla.

Kansliapäällikkö

Jaana Husu-Kallio

Osastopäällikkö

Pentti Lähteenoja

TIEDOKSI Valtiovarainministeriö
Valtiontalouden tarkastusvirasto
Valtiokonttori
MMM/HSO/Talousyksikkö
MMM/RO
MMM/LVO